

JUSTINIS EIDSGAARD
KAMARI LINDENSON

Verður gengin í síðugula okinum tann sama um fimti ár sum í dag, so verður lætt hjá okkara børnum at kanna nýttar og hvat fyrilist fyr. Síðugulu bokurnar kring landið eru nu so tær, at tað ganga ikki nóg tiggjar. Aðrenn hvar einasta bygd í landinum hevur senta bygdslægi.

Bókin um kirkjuna í Vestmanna, sum just er komin í bókabúðirnar, er ein partur av eini bygdslægi og kann lættiga teila saman við einum bókarekni um seguna hjá vestmenningum, um heili frá landinum og fram til kirkjunnar tóku valdi í kommununi fyrri stuttum.

Og segjast eru mangar í bókini um kirkjuna, sum teir átti lara vinnu 300 bladsíður. Tað er einast ein drøgn saga, ikki hevur um 1000 ár Vestmanna er landnámsbygd, men ógerligt er at siga, um teir fyrstu vestmenningar vóru kristnar men, vóru teir tað ikki, so vórðu teir kristnar um ár 1000 og ikki seinu enn tað hava teir bygt sær kirkju niðri á bakkanum innafri í Hótará.

Vanligt er í Føroyum, at kirkjan stendur í fyrstastýringum. Hetta er tí, at kirkjan av fyrsta tó hevur verið bygd á einum garði, og helst ríðingarmesta garðinum í bygdini. Í Vestmanna stendur kirkjan í einangri og tað hevur hon staðalt alt tað meira vita um. Men Síðugula skrivar, at eystanfyrir bygdina skulu vera leivdir av byggingum. Hetta skuldi verið leivdir av

Einaferð mundi verkfall verið í kirkjunni í Vestmanna

Aðrenn urgan í kirkjunni í Vestmanna fekk luft frá einum dustsúgvara, miðskeiðið í sekstíárunum, hevði hon verið pumpað við hond. Fyrr í hesi oldini var lønin 10 krónur um árið fyrri at pumpa. Hetta hildu vestmenningar verða av lítið og tí fóru teir og kravdu lønina upp í 20 krónur um árið. Men keypmáðurin, sum sat á kassanum vildi ikki lata meira løn. Ein maður stóð undir boru, men teir noktaðu at pumpa til jarðarferðina. Tá gav keypmáðurin seg og teir fingi 100 prosent í lønarhækkan.

Hetta er bert ein av teimum mongu søgunum í nýggjum bókini um kirkjuna í Vestmanna

krambið, og sagt vart hon um, at Vestmanna hevði verið tær handilsstadar niðri í Hótará. Tíðarnar eystanfyrir kirkjuna kundu eini velt vera leivdir av einu avstøftum garði, sum av nokrum øðrum, í dag er lendið bygt. Einki sást omaná, men hvat góymir seg undir svænum, undir húsum og tunum á staðnum, kann ongin vita. Kanska ligga leivdirnar at fyrsta og tydingarmesta garði, sum vestmen bygdu í Vestmanna.

Rithøvundarnir í bókini halda seg eini við visu kunnig siga hvussu fyrsti garðurin í Vestmanna hevur ríð og teir ívast bekkur ikki í at hann hevur ligið við kirkjuna millum Hótará og Gógara. Garðarnir við Sjóps, kann tykjast luttátt, og to eru teir garðir í Føroyum, sum bera betta hald. Tí halda hævundarnir, at fyrsti garður í Vest-

manna hevur ríð Sjóvargarður. Bókin er sum sagt rættiliga stór og hon er heldur flakslig fyrri okkum, sum ikki eru stálkendi í Vestmanna. Men hon er eini skrivað fyrri vestmenningar. Men eg veit, at hevi ein slík bók verið skrivað um kirkjuna í minni heimbygd, so hevði tað verið um hugaligan lesnað fyrri meg.

Bókin vóðerð unframt seguna hjá kirkjunni neyvt, eini seguna hjá bygdini Vestmanna. Har verður greitt frá sjóvarum, um sent herjaði í 1600 talinum og um sjóvarnar, sum lógen Dax, hongdi í galga í Vest-

manna og áðar frísagar eru eini. Gamla kirkjan til Skopunnar

Næstsesta kirkjan í Vestmanna er bygd í 1832. Tá var kirkjan sum hevði staðt frammanundan í so ringum standi, at hon var

um at detta niður. Tá vestmenningar fóru undir at bygga nýverandi kirkjuna og hendan stóð lóg, varð gamla tikið niður og tað

Prestur og kirkjumenntar í Vestmanna, frá vinstri: Uni Næs, prestur; Louis Johannesen, Bregin Jónsson; Jørgen Olsen, Agnar Nielsen, Heini W. Olsen, Sigurd B. Jacobsen, Erla Olsen og Johannes Bjergsen

Byggmeisterin var Petur C. Johannesen, vanliga nevndur Petur í Mattalag, úr Havn. Aftrat sær hevði hann timburmenn úr Havn og øðrum bygdum við Vestmenningunum. Gudmund á Fjörðinum, var so óheppin undir arbeiði, at hann kom til skaða og kom at ganga kilturur restina av lívinum.

Kirkjan varð vígd 15. desember 1895, ella tríða sunnudag í advent. Nóg fólk var komið saman, eini úr grannabygdum.

Jens Christian Evensen, prestur vígd kirkjuna og lógen Carl Madsen helt prædikuna.

Hetta var ein stórir háttardagur í Vestmanna. Fyrst var komið saman í gomlu kirkjunni. Prestur helt stutta tákharben og signaði loturnar, kirkjuliðið hevði verið saman í heini og fyrri mongu góðshúsum. Síðan var farið í skúlgongu niðri í nýggju kirkjuna og hon gjørdist skjót stóð og full av fólk.

Ladað og pussað

Um kirkjubyggingina stendur í bókini: Kirkjan er ladað upp av grøti og sáan pussað við betong. Grøtið er fingið til vega úr Hótará og fram við bakkanum út móti turkshúsinum hjá Daniel Paula Olsen, Palla hjá Funnings-Pól.

Fyrsta kirkjuspjallur hevur Jacob Petersen, jarnsmiður, gjørt í smíðjuni hjá sær í Grøtholm. Hann gjørdi eini tærbyllarar til kirkjuna.

Seinasti áttatíttum vart spjall so illa farin og spjallmann á tórnum, at gjørt var av at beta um mamma og gæta nýggjan spjall. Spjall varð gjørdur í Vestmanna í smíðjuni hjá Palla í Lón. Hann varð gjørdur eftir tað gamla og ákallavart lagt eitt turt jafur av 24 kar at gulli.

Kampmann prýddi kirkjuna

Av fyrstastíð var kirkjan sum kundi rísta av henni var sent niður til Skopunnar, har kirkja skuldi byggast. Skopunnar hevði keypt gomlu kirkjuna fyrri 300 krónur.

7. september 1894 samtykkir Føroya Løgting at bygga kirkju í Vestmanna. Sambært sørtýkni skuldi allar arbeiðsferir vestmenningar gera seks daga plátarbeiði í samband við kirkjuna í rúkniskapartinum 1894-1895. Men fingi sjálsagt onga løn fyrri plátarbeiði.

Mannfólk úr hvarjum hús arbeiði. Har sum tað vóru fleiri mannfólk í hús og okkur var burtur, so arbeiðdu hinar sum vóru heima fyrri teir Nógur heimsinmenn hús í Vestmanna og teir vóru sera hjálpsamir og tóka lut í nógur sjáðshúsum arbeiði.

Kirkjan og Kirkjugarðurin í Vestmanna

Kirkjan broytt

Einferð fyrst í sekstíárunum varð prædikustolurin broyttur. Vestmenningar vóðu hava stílin reina og tí var reyða fløyal við frinsum á prædikustolinum og um lestrarpulvin tikið burtur og alt málalítt.

Hurin inn í sakrestad við tikið burtur og duratjald hongd upp í staðin. Duratjaldini vóru tað grá. Sonuleiðs var altarrangurin broyttur, tað reyða fløyal við tikið burtur og mest sum altur rangurin var gráur og hvítur. Hendan stóra broytingin fekk ikki góða undirtøku millum kirkjufólkið og stutt eftir varð altarrangurin broyttur og duratjaldini reyð.

Í 1909 var kirkjan aftur fyrri stílin umvæld. Tá varð nýtt gull lagt á hana og nýggj stólar Hendan umvæling kostaði 51000 krónur.

Urgan í kirkjunni

Tá kirkjumenntar tógnuði um áðar mótir í kirkjunum í Føroyum, fingi

fleiri feryskir kirkjur harmonium. Soleiðs var eini í Vestmanna. Kirkjan sum stóð undan hesari hevði eini eitt harmonium.

Í 1891 kemur fyrsta harmoniumið til Vestmanna. Tað eru sóknarborni, sum hava sannað saman pening til hetta. Urgan kostaði 350 krónur at keypa. Hon er bygd í Óðense av Th. Gundestrup.

Tá kirkjan varð flutt til Skopun, fylgd urgan við. Hon hevur verið nýtt í kirkjunni. Urgan er í dag privat ogn.

Tá nýggja kirkjan verður tikið í nýstu í 1895 hava sóknarborni eini sannað til eitt nýtt harmonium. Longu í 1916 fæa vestmenningar eitt pípuorgul, teir vóru tí so fannmalaga. 190 ár frammanundan hevði teir fingið telefon-samband við Havnina. Nýggja urgan varð keyrt úr Óðense og var so stór at hon ikki rímaðið á loftinum. Í 1921 verður kirkja viðkál, soleiðs at urgan sleppur uppið lott. Jøgen Waagstein er við at flyta urgan og hann stemmar hana eini.

Ongin hiti

Undan 1934 er ongin hiti í kirkjunni Vestmanna. Tá samtykkir kirkjufólk at jatta pening til ein kakkell-oppur menninga. Vanligt var at kaka leypakvøld og sáan at leggja aftrat eittlunu sum morgun. Kolovinnur var fýsjar á liti og hann var hægur. Kóld varð gýmt í kirkjufólkarnum.

Fyrsta tólna vóru teir arbeiðsgentur, sum syrgtu fyrri at halda eitt ovinnu. Í 1944 verður Hendrik á Deild settur sum kyndari í kirkjunni. Fyrr hetta fær hann 90 krónur um ár.

Men ovinnur riggaði illa, hann slóð fá niður, og ofta var nógur roykur í kirkjunni. Hann var miburkin í 1956. Síðan vóru stóir

petroleumsvarir nýttir og at enda vóru eitt sett at hila kirkjufólk.

Kirkjutenarnar

Í bókini verður kirkjutenarnar golliga lýst. Hesar lýsingar kundu verða hentar til seinni síðugult kanningararbeiði og möguleika bókagívu um søgu vestmenninga. Myndir eru av kirkjutenarnum, helt aftrat til, at myndatíð kom til Føroya í seinastu öld.

Eisini verður greitt frá teimum ymsku kirkjufólki í Vestmanna. Eitt nú verður kistan borin kring kirkjuna, aðrenn farið verður á grøvina. Fyrr var vanligt í Vestmanna, at tann deyði varð borin til gravar úr heiminum. Var prestur hjástadur, so var farið í kirkjuna, men húst hennar frá, so var farið beinleiðis í kirkjugarðin. Tá so prestur kom aftur til bygdina, kastaði hann jafn á og signaði teir deyða.

Nýgastabúi Vestmanna hevur verið langt at borð lík til gravar. Teir hava ikki nýtt skammar at sett kistu á ta teir hava skift honum. Heltur ikki er nakar steinur, sum kistan er sett á. Hon hevur ikki borið við vøll ella gotu á vegg úr heiminum í kirkju og kirkjugarð.

Kendur grøvur í Vestmanna. Áskil Níðalsen